

Борисенко В. В.
Чернігівський державний інститут економіки та управління

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КАТЕГОРІЇ “КОМПЕТЕНЦІЯ”

У статті розглянуто різні підходи до тлумачення категорії “компетенція”, визначено, що рівень сформованості мовленнєвої компетенції залежить від рівня комунікативної компетенції, які тісно пов’язані з професійною компетенцією.

Ключові слова: компетенція, мовна компетенція, мовленнєва компетенція, комунікативна компетенція, професійна мовленнєва компетенція.

Актуальність досліджуваної проблеми зумовлена тим, що в умовах зорієнтованості вищої освіти на посилення зв’язку змісту навчання з майбутньою професією особливого значення для формування професійного мовлення студентів-економістів набуває вдосконалення змісту вищої освіти, залучення сучасних технологій навчання, спрямованих на забезпечення розвитку компетенцій особистості (мовної, мовленнєвої, комунікативної), що виявляються в нормативності та правильності професійного мовлення, у культурі мови майбутнього фахівця.

Метою статті є з’ясування сутності дефініцій понять “компетенція”, “мовна компетенція”, “мовленнєва компетенція”, “комунікативна компетенція”, “професійна мовленнєва компетенція”, які почасти ставали предметом наукових розвідок вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема психологів (Б. Ананьев, Л. Виготський, М. Жинкін, І. Зимня, О. Леонтьев, С. Рубінштейн); педагогів (Ю. Бабанський, Ю. Жуков, Л. Занков, І. Лернер, В. Оконь, В. Пасинок); мовознавців (Н. Бабич, Ф. Бацевич, С. Єрмоленко, Л. Кравець, Л. Мацько, М. Плющ, Д. Хаймс, Н. Хомський, Н. Шумарова); лінгводидактів (Г. Берегова, О. Біляєв, А. Богуш, Н. Бутенко, Л. Варзацька, С. Вдовцова, О. Горошкіна, Т. Донченко, І. Дроздова, Н. Костиця, М. Криський, О. Любашенко, В. Михайлюк, В. Момот, М. Пентилюк, Т. Симоненко). Нині відбувається подальший розвиток досліджуваних понять, що характеризується певними тенденціями, по-перше, багатоаспектністю тлумачення понять, по-друге, існуванням поряд із загальноприйнятими інноваційних підходів до розв’язання проблеми.

Проблема розмежування понять “компетентність” та “компетенція” в педагогічній літературі є дискусійною. Більшість дослідників вважають, що поняття “компетентність” ширше стосовно окремо взятих компетенцій.

Нами поняття “компетентність” тлумачиться як здатність ефективно використовувати здобуті знання в професійній діяльності, спілкуванні; як

обізнаність, володіння професійною мовленнєвою компетенцією тощо.

Багато спільного знаходимо в спеціальній літературі і в тлумаченні поняття “компетенція”.

В “Енциклопедії освіти” поняття “компетенція” визначено як вимогу до освітньої підготовки, необхідну для якісної продуктивної діяльності в певній сфері. Виділено ключові (мета, рівень змісту освіти), загальнопредметні (певні предмети й освітні галузі) та предметні (стосуються конкретного змісту) компетенції [2, с. 409].

“Новий тлумачний словник української мови” поняття “компетенції” тлумачить як добру обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи [9, с. 305].

У Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти поняття “компетенція” тлумачиться як сума знань, умінь та характерних рис, що дають змогу особистості виконувати певні дії [3].

Поняття “компетенція” (лат. *competentia* < *competere* – досягати, відповідати) в “Сучасному словнику іншомовних слів” трактується як коло повноважень якогось органу чи посадової особи; проблема, про яку в когось багато інформації, що дає йому змогу фахово її розв’язати [10, с. 369].

Оскільки майбутнім фахівцям економічних спеціальностей доведеться виконувати різні завдання в певному оточенні і в певних сферах діяльності, користуватися загальними та комунікативно-мовленнєвими компетенціями, тому передбачається розмежування змісту понять “мовна компетенція”, “мовленнєва компетенція”, “комунікативна компетенція”.

Термін “мовна компетенція” в науковий обіг був уведений Н. Хомським і означав знання системи мови (*competence*) та протиставлявся “використанню мови”, мовній активності (*performance*) в реальних ситуаціях спілкування. Н. Хомський розмежує знання мови (граматики) і процеси реальної мовної діяльності, які, на його думку, повинна вивчати психологія. На думку вченого, знання мови є вроджені, а граматичні правила існують у свідомості, тобто мовна компетенція виявляється в індивідуальному світосприйнятті й формується за допомогою поєднання вроджених знань і пасивно засвоюваного мовного матеріалу; соціальні фактори, які впливають на комунікативну діяльність особистості, до уваги не беруться [11].

Сучасні дослідники вживають термін “мовна компетенція” в різних варіантах: як мовленнєва діяльність, мовна здатність, мовна активність, мовна та мовленнєва компетенції тощо.

Н. Шумарова у своїх дослідженнях спирається на погляди Д. Хаймса, згідно з якими *мовна компетенція* – це не тільки володіння граматикою і

словником, але й знання умов, ситуацій, у яких відбувається мовленнєвий акт, саме ж поняття “мовна компетенція” нею трансформовано в поняття “соціолінгвістична та комунікативна компетенції”. На думку дослідниці, мовну компетенцію доцільно тлумачити не просто як знання системи мови та правил її використання, а як реалізацію цих знань у численних комунікативних актах. При цьому нормативність нею розглядається як у лінгвістичному, так і в соціокультурному аспектах. Н. Шумарова соціолінгвістичну компетенцію вважає ширшою за мовну, хоч зазначає, що мовна компетенція може стати базою соціолінгвістичної компетенції за умови збереження варіантів мовних одиниць, які добирає носій мовної компетенції в певному комунікативному акті. Якщо ж такий вибір відсутній, то це свідчить не тільки про рівень соціолінгвістичної чи комунікативної компетенцій, а й про рівень мовної компетенції [12, с. 10-11; 13].

У Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти зазначено, що мовна (лінгвістична) компетенція складається з лексичної, граматичної, семантичної, фонологічної, орфографічної і орфоепічної компетенцій [3].

З урахуванням того, що складниками мовної компетенції є: фонологічна (знання звукових засобів мови); орфографічна (знання системи правил і вміння їх застосовувати); пунктуаційна (вміння інтонувати мовний потік); семантична (розуміння і продукування текстів, реалізація їх у мовленнєвій і комунікативній компетенціях); лексична (багатий словниковий запас і вміння ним користуватися); граматична (знання граматичних норм і вміння їх застосовувати), нами “мовна компетенція” визначається як знання норм і правил сучасної української літературної мови, вміння їх використання в процесі мовлення, система вироблених і засвоєних у процесі мовленнєвої діяльності мовознавчих правил, достатніх для адекватного сприйняття й вербального відтворення явищ об'єктивної дійсності.

Окремі дослідники мовну компетенцію визначають в органічному зв'язку із мовленнєвою, як взаємопов'язані елементи, явища мовленнєвого акту.

На думку Л. Скворцова, мовно-мовленнєва компетенція формується в результаті взаємопов'язаних між собою явищ: мовної норми і мовлення як комунікативних одиниць, що перебувають у постійному взаємозв'язку. Мова як система є зрозумілою для членів спільноти, безумовно, є необхідною і бажаною для опанування, вона зафіксована державним стандартом, відповідними програмами, правописами, словниками, підручниками, літературою і таким чином втілює в собі стабільність, стає відомою для більшості, до того ж, якщо мова визнана державою [7, с. 137].

За визначенням Д. Ізаренкова, “мовленнєва компетенція” репрезентує знання фонетичного, лексичного, словотворчого, морфологічного та синтаксичного рівнів, системи правил оперування мовними одиницями кожного рівня для побудови одиниць більш високого – комунікативних синтаксичних одиниць [6, с. 54-60].

Мовленнєва компетенція тлумачиться як уміння говорити, слухати, читати, писати, тобто вміння, пов’язані з мовленнєвою діяльністю, з побудовою монологічних і діалогічних висловлювань у конкретній ситуації, відповідно до рівнів мовної компетенції учасників спілкування.

З’ясовано, що мовленнєва компетенція може виявлятися в соціолінгвістичній (розуміння і використання мовлення в певному середовищі), соціокультурній (використання мовних засобів національної культури), дискурсивній (поєднання висловлювань у зв’язні відрізки мовлення з урахуванням тематики, логічного оформлення) компетенціях.

Наші спостереження переконують, що комунікативно-мовленнєва компетенція дає можливість студентам використовувати свої мовні знання як засіб ефективного міжособистісного і ділового спілкування, як умову розширення пізнавальних меж їхньої життєдіяльності.

Утвердження української мови в статусі державної, поширення її в діловому спілкуванні на державному та міждержавному рівнях посилює інтерес до її вивчення як необхідної умови формування фахової компетенції, кар’єрного зростання. Для продуктивної участі в комунікації, у тому числі й професійній, студентів-економістів необхідно володіти означеними вище компетенціями, складовими яких є уміння застосовувати їх в умовах реальної мовленнєвої взаємодії, використовуючи адекватні стратегії.

Логіка нашого дослідження вимагала тлумачення поняття “*комунікативна компетенція*”. У спеціальній літературі існують різні підходи до дефініції поняття “*комунікативна компетенція*”. Так, В. Звегінцевим комунікативну компетенцію інтерпретовано в нерозривній єдності з мовною компетенцією, оскільки сама мовна компетенція не здатна забезпечувати нормальне спілкування між людьми за допомогою мови. Необхідні ще якісь додаткові знання, які регулюють “правильність” поведінки людини в суспільстві. Це соціальні знання, або соціолінгвістична компетенція, що має позалінгвістичний характер і так само, як і мовна компетенція, може бути представлена в ідеалізованому та абстрагованому вигляді” [4, с. 319]. У методичній науці тривалий час послуговувалися терміном “*мовна компетенція*” (Н. Хомський), з часом у науковий обіг увійшов термін “*комунікативна компетенція*”, який стали розглядати як

здатність здійснювати спілкування за допомогою мови, тобто передавати думки й обмінюватися ними в різних ситуаціях у процесі взаємодії з іншими учасниками спілкування, правильно використовувати систему мовних і мовленнєвих норм, вибираючи комунікативну поведінку, адекватну ситуацію спілкування.

За Н. Хомським, комунікативна компетенція – це здатність, необхідна для виконання певної мовленнєвої діяльності рідною мовою, коли мовець повинен уміти створювати речення за моделями, розуміти схожість чи відмінне в значеннях двох висловлювань [11].

Однак у трактуванні Хомського не враховано змістового компонента мовного оформлення комунікації.

Д. Хаймс розширив зміст поняття “комунікативна компетенція”, увівши до нього деякі соціопрагматичні ознаки. За його визначенням, “комунікативна компетенція” – це не тільки володіння граматикою і словником, а й знання умов, ситуацій, у яких відбувається мовленнєвий акт [13, с. 54-59.].

У слов'янській лінгводидактиці М. Вятютнев “комунікативну компетенцію” визначив як здатність людини спілкуватися в трудовій та навчальній діяльності, задовольняючи власні інтелектуальні потреби, і зосереджував увагу на важливості інтелектуальних здібностей мовця для реалізації певного мовленнєвого акту. Науковець розглядає комунікативну компетенцію як сукупність усіх компонентів, наявних у ситуації спілкування.

Сучасні лінгводидакти, зокрема А. Богуш, комунікативну компетенцію розглядає як комплексне застосування мовцем мовних і немовних засобів для спілкування в конкретних соціально-побутових ситуаціях, уміння орієнтуватися в ситуації спілкування, ініціативність у спілкуванні; обізнаність людини, певну систему знань, практичних мовленнєвих умінь і навичок, мовленнєвих здібностей людини.

У нашому дослідженні комунікативну компетенцію тлумачимо як здатність розуміти чужі й творити власні програми мовленнєвої поведінки, адекватні меті, сфері, ситуації спілкування, яка включає в себе знання основних понять про стиль і типи мови, побудову опису, розповіді, роздуму, способи зв'язків речень у тексті тощо. Особливо важливе місце в комунікативній компетенції займають власне комунікативні вміння і навички – вибрати необхідну мовну форму, тобто вміння і навички мовленнєвого спілкування відповідно до комунікативної ситуації.

Загальні компетенції – це ті, що не є специфічними для мовлення, але необхідні для будь-якого виду діяльності, у тому числі й мовленнєвої. Комунікативні мовні компетенції – це ті, що забезпечують можливість

виконувати професійно спрямовану діяльність, використовувати спеціальні лінгвістичні засоби [3].

На думку І. Зимньої, *комунікативно-мовленнєва компетенція* – складна і багатовимірна здатність особистості здійснювати мовленнєву діяльність через комунікативно-мовленнєву поведінку на основі фонологічних, лексико-граматичних, соціолінгвістичних і культурологічних знань та навичок і за допомогою вмінь, пов'язаних з дискурсивною, локутивною та стратегічною компетенцією, відповідно до різноманітних завдань і ситуацій спілкування [5].

Аналіз різних підходів до тлумачення комунікативної компетенції дає змогу стверджувати, що науковці постійно розширюють обсяг поняття “*комунікативна компетенція*”, формують її структуру, визначають зв'язки. Це дало підстави для виокремлення основних видів комунікативної компетенції:

- лінгвістична (мовна);
- мовленнєва (дискурсивна);
- прагматична;
- соціолінгвістична;
- соціокультурна;
- стратегічна.

Лінгвістична (мовна) компетенція характеризується як набуття систематичних знань про мову, тобто знань граматичних правил, лексики, фонології, орфографії, пунктуації, семантики.

Мовленнєва компетенція розглядається як здатність адекватно використовувати мовні засоби для побудови висловлювань і текстів відповідно до норм в усному і писемному мовленні.

Прагматична компетенція складається з двох частин: *дискурсивної* компетенції – здатності до побудови цілісних, зв'язних і логічних висловлювань відповідних функціональних стилів в усному і писемному мовленні на основі розуміння різних видів текстів, а також уміння вибирати потрібну форму і спосіб вираження залежно від умов мовленнєвого акту, комунікативної мети і наміру мовця; *функціональної* компетенції – уміння досягати мету, через яку виникає комунікативний акт (пошук інформації, повідомлення, модальність сказаного; висловлення власного ставлення до чого-небудь; уміння переконувати кого-небудь у чому-небудь), а також знання типових схем комунікативної інтеракції (запитання – відповідь, повідомлення – згода / незгода, прохання – згода / відмова, привітання – реакція на привітання).

Соціолінгвістична компетенція вченими тлумачиться як уміння

використовувати мовні засоби відповідно до ситуації спілкування в соціальному контексті, тобто уміння обирати і використовувати адекватні мовні форми і засоби залежно від мети, ситуації спілкування, соціальних ролей учасників комунікації (вміння розпізнавати етикетні форми спілкування з використанням мовних штампів, засобів мови, крилатих висловів, ідіом, приказок, прислів'їв тощо; правильно вибирати стиль спілкування, що дає змогу за певними ознаками (діалектні слова, певна вимова, жаргонізми, професіоналізми) визначати належність мовця до регіону, соціальної і професійної групи.

Соціокультурна компетенція – уміння застосовувати знання про національно-культурні особливості, норми поведінки, етикету, уміння розуміти й адекватно використовувати їх у процесі спілкування. Деякі дослідники соціолінгвістичну й соціокультурну компетенції об'єднують в одну через наявність тих самих параметрів.

Стратегічна компетенція – це уміння відбирати і використовувати найбільш ефективні способи і прийоми вирішення комунікативних завдань, уміння вибрати правильне значення слова, звернутися до співбесідника з проханням повторити інформацію тощо.

Л. Мацько, Л. Кравець до комунікативної компетенції включають ілокутивну (реалізація комунікативних намірів за допомогою мовлення), психологічну компетенції (відчуття настрою партнера) [8, с. 16].

На думку українських педагогів, кожна із компетенцій (мовна, мовленнєва, комунікативна) передбачає засвоєння не окремих не пов'язаних між собою елементів знань і вмінь, а оволодіння комплексною процедурою, у якій для кожного виділеного напрямку її набуття є відповідна сукупність освітніх компонентів, що мають особистісно-діяльнісний характер. Основними ознаками компетенцій є поліфункціональність, надпредметність і міждисциплінарність, багатовимірність, забезпечення широкої сфери розвитку особистості.

Практикою доведено, що формування *мовних, мовленнєвих і комунікативних компетенцій* спеціалістів можливе тільки за умови створення ефективної системи навчання студентів із циклу гуманітарної підготовки (нормативні навчальні дисципліни), які входять у зміст спеціалізації, а також під час вивчення дисциплін гуманітарного циклу (вибіркові навчальні дисципліни).

Студіювання понять “*мовна компетенція*”, “*мовленнєва компетенція*”, “*комунікативна компетенція*” та їх складових сприяло визначенню мети і завдань курсу “Українська мова (за професійним спрямуванням)” в економічному вищому навчальному закладі:

– формування мовної компетенції, яка включає в себе оволодіння знаннями про мову, вміннями і навичками аналізу явищ і фактів мови, формування навичок оцінювання своєї діяльності, отриманих результатів, самоаналізу;

– удосконалення мовленнєвої компетенції, що виявляється в умінні використовувати мовні засоби для побудови висловлювань і текстів професійного спрямування відповідно до норм усного й писемного мовлення;

– удосконалення комунікативної компетенції, що передбачає не просто оволодіння різними видами мовленнєвої діяльності в різноманітних сферах спілкування, але й розвиток особистості студентів, формування їх комунікативної культури;

– формування соціокультурної компетенції, яка включає в себе сукупність знань про культуру українського народу, його стереотипи мовленнєвого спілкування, мовні одиниці національної культури, розуміння значення рідної мови в житті народу, розвиток духовного, морального світу студентів, їх соціокультурний розвиток, формування національної самосвідомості.

На нашу думку, в економічному виші основну увагу доцільно приділяти формуванню професійно-мовленнєвої компетенції як базової, основної. Звісно, формування професійно-мовленнєвих компетенцій здійснюється на основі мовно-комунікативної та соціокультурної компетенцій. Враховуючи значення рідної мови в розвитку особистості студентів, формування лінгвістичної (мовної) компетенції є не тільки обов'язковою та необхідною умовою формування професійно-мовленнєвих компетенцій, а й засобом розширення лінгвістичної ерудиції, пізнання мови як суспільного явища.

Зіставлення різних поглядів науковців на мовну, мовленнєву та комунікативну компетенції дає нам можливість зробити висновок, що вони є системою внутрішніх ресурсів особистості, необхідних для ефективної комунікативної дії в міжособистісній взаємодії і застосування фахівцем отриманих знань для ефективного вирішення професійних завдань і потреб.

Дослідники одностайні у доцільності розмежування понять “*комунікативна компетенція*” та “*мовленнєва компетенція*”. Мовленнєва компетенція передбачає володіння вміннями і навичками спілкування (комунікації) і наповнення мовленням. У той же час у мовленні прийнято виділяти комунікативну функцію, оскільки комунікативні якості мовця є визначальними у розвитку комунікативно-мовленнєвої сфери. Стає очевидним, що комунікативна компетенція первинна щодо мовленнєвої.

Аналіз спеціальної літератури дав змогу дійти висновку, що рівень сформованості мовленнєвої компетенції майбутніх економістів залежить від рівня сформованості комунікативної компетенції, яка тісно перемижується з професійною компетенцією і якою фахівець повинен володіти бездоганно, адже це одна з головних якостей спеціаліста будь-якої сфери.

Професійна мовленнєва компетенція нами визначається як сукупність знань, умінь і навичок, які дають можливість розуміти та створювати висловлювання за допомогою мовних засобів, поєднуючи їх зі знаннями певної галузі.

Для ефективного формування в майбутніх фахівців економічного профілю належної професійної мовленнєвої компетенції необхідні мовленнєві здібності, вміння, знання у вирішенні комунікативних професійних завдань. Відтак рівень професійної мовленнєвої компетенції буде залежати від здатності студентів-економістів свідомо розвивати свій потенціал, самоудосконалюватися, засвоювати базовий рівень навчання в умовах вищого навчального закладу. Професійна мовленнєва компетенція, за визначенням Л. Мацько, є показником сформованості системи професійних знань, комунікативних умінь і навичок, ціннісних орієнтацій, загальної гуманітарної культури, інтегральних показників культури мови і мовлення, необхідних для якісної професійної діяльності [8, с. 18].

Отже, з'ясування сутності понять "*компетенція*", "*мовна компетенція*", "*мовленнєва компетенція*", "*комунікативна компетенція*" та деякі уточнення уможливило чіткіше обґрунтування концептуальних підходів до вдосконалення змісту й організації навчання української мови (за професійним спрямуванням) у вищому навчальному закладі, а також розроблення навчально-методичної системи формування мовної, мовленнєвої і комунікативної компетенцій у студентів економічних спеціальностей в умовах вищого навчального закладу.

Використана література:

1. *Вятютнев М. Н.* Коммуникативная направленность обучения русскому языку в зарубежных школах / М. Н. Вятютнев // Русский язык за рубежом. – 1977. – № 6. – С. 38-45.
2. *Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень.* – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. *Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. українського вид. д-р пед. наук, професор С. Ю. Ніколаєва.* – К. : Ленвіт, 2003. – 237 с.
4. *Звегинцев В. А.* О предмете и методах социолингвистики / В. А. Звегинцев // Изв. АН СССР. сер. лит. и яз. – 1976. – Т. 35. – № 4. – С. 308-320.
5. *Зимняя И. А.* Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / Ирина Алексеевна Зимняя // Дайджест. Школа-парк педагогічних ідей та технологій, 2003. – № 4. – С. 18-23.

6. Изаренков Д. И. Базисные составляющие коммуникативной компетенции и их формирование на продвинутом этапе обучения студентов-нефилологов / Д. И. Изаренков // Русский язык за рубежом. – 1990. – № 4. – С. 54-60.
7. Лингвистический энциклопедический словарь / [авт.-сост. Л. И. Скворцов]. – М. : Энциклопедия, 1992. – 496 с.
8. Мацько Л. І. Культура української фахової мови : навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : ВЦ “Академія”, 2007. – 360 с. (Альма-матер).
9. Новий тлумачний словник української мови [в 4-х томах] / укладачі : В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. – Т. 2. – К. : Аконт, 1999. – 912 с.
10. Сучасний словник іншомовних слів : близько 20 тис. слів і словосполучень ; [уклали : О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк.]. – К. : Довіра, 2006. – 789 с. – (Словники України).
11. Хомський Н. Язык и мышление / Наом Аврам Хомский. – М. : Изд-во МГУ, 1972. – 122 с.
12. Шумарова Н. П. Мовна компетенція особистості в ситуації білінгвізму : монографія / Наталія Петрівна Шумарова. – К. : Київський державний лінгвістичний університет, 2000. – 283 с.
13. Hymes D. Sociolinguistics and ethnography of Speaking Social anthropology and language. – London, 1971. – 318 p.

БОРИСЕНКО В. В. Теоретические основы категории “компетенция”.

В статье рассмотрено разные подходы к толкованию категории “компетенция”; определено, что уровень формирования речевой компетенции зависит от уровня коммуникативной компетенции, которые тесно связаны с профессиональной компетенцией.

Ключевые слова: компетенция, языковая компетенция, речевая компетенция, коммуникативная компетенция, профессиональная речевая компетенция.

BORYSENKO V. V. Theoretical grounds of the category “competence”.

The article covers different approaches to interpretation of the category “competence”. It has been determined that the level of the formation of speech competence depends on the level of communicative competence which are closely connected with professional competence.

Keywords: competence, language competence, speech competence, communicative competence, professional speech competence.

Вей Лімін
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

**МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ**

У статті висвітлено основні етапи методичного забезпечення формування вокальної культури студентів у процесі їх підготовки до педагогічної діяльності в школах України та Китаю.

Ключові слова: вокальна культура, майбутній учитель музики, поетапна методика.

Серед ключових проблем підготовки майбутнього вчителя музики є формування вокальної культури. Саме вокальна культура є тим духовно-практичним надбанням, що забезпечує усвідомлення та використання кращих традицій вітчизняної та світової вокальної школи, впливає на